BOFIT-blogi

Kiinan talous toipui nopeasti, mutta vanhat ongelmat edessä entistä suurempina

Kiinan talous | 24.08.2020 | Juuso Kaaresvirta

KIRJOITTAJA

Juuso Kaaresvirta
Vanhempi ekonomisti

Kiinan talouden kasvu toisella neljänneksellä syntyi yksinomaan investoinneista ja varastojen muutoksesta. Investoinnit infrastruktuurin rakentamiseen ovat olleet vahvassa kasvussa.

Kun Wuhanin koronaepidemian vakavuus ymmärrettiin Pekingissä tammikuun loppupuolella, päätettiin maa käytännössä laittaa kiinni. Ihmisten liikkumista rajoitettiin tiukasti, ja monet yritykset joutuivat keskeyttämään toimintansa. Kymmenet miljoonat kotiseudulleen lomanviettoon matkustaneet työläiset jäivät jumiin kuukausiksi. Huhtikuussa työttömyysasteen arvioitiin nousseen 20 prosentin paikkeille. Raha- ja finanssipolitiikkaa kevennettiin talouden tukemiseksi.

Epidemiatilanteen helpottaessa rajoituksia poistettiin ja taloudellinen toimeliaisuus on vironnut sen jälkeen varsin nopeasti. Vaikka uusia pieniä tautipesäkkeitä on löytynyt paikoittain vielä kesälläkin, ne on saatu nopeasti kuriin, eivätkä ole hetkauttaneet koko talouden palautumista. Kun ensimmäisellä neljänneksellä BKT supistui virallisten tietojen mukaan lähes 7 % vuotta aiemmasta, toisella neljänneksellä BKT kasvoi 3 %. Virallisiin kasvulukemiin liittyy huomattavaa epävarmuutta, mutta myös vaihtoehtoiset laskelmamme talouden kehityksestä viittaavat talouden toipuneen nopeasti toisella neljänneksellä.

Teollisuustuotanto piristyi hyvin nopeasti, ja etenkin tehdasteollisuudella on mennyt varsin hyvin. Se on pystynyt vastaamaan muuttuneisiin tarpeisiin lisäämällä erilaisten koronaan liittyvien tarvikkeiden, etätyölaitteiden ja henkilöautojen tuotantoa, kun yksityisautoilun suosio on kasvanut julkisen liikenteen kustannuksella. Tavaraa on mennyt kotimaan ohella runsaasti ulkomaille. Tavaravienti kasvoi huhti-heinäkuussa pari prosenttia vuotta aiemmasta, mikä on erittäin hyvin olosuhteissa, joissa IMF arvioi maailmantalouden supistuvan tänä vuonna 5 % ja

maailmankaupan tavarakaupan 10 %.

Myös rakentamiseen tarvittavia materiaaleja kuten terästä on tuotettu viime kuukausina ennätysmäärät, ja sementin tuotannossakin rikottiin toukokuussa tuotantoennätys. Kiinan talouden kasvu toisella neljänneksellä syntyikin yksinomaan investoinneista ja varastojen muutoksesta. Investoinnit etenkin infrastruktuurin rakentamiseen ovat olleet vahvassa kasvussa. Tämä on se perinteinen kiinalainen lääke, jolla talouskasvua vauhditetaan kriiseissä.

Sen sijaan kotimainen kulutuskysyntä on toipunut varsin hitaasti ja kulutus on kesän aikana ollut edelleen vähäisempää kuin vuotta aiemmin. Kulutuksen palautumisvauhti näyttää myös tasaantuneen viime kuukausina. Kulutusta on nakertanut kotitalouksien käytettävissä olevien tulojen supistuminen. Työttömiä on aiempaa enemmän ja myös palkkojen leikkauksista on raportoitu.

Kun toipuminen on ollut teollisuus- ja investointivetoista, talouden pitkäaikaiset rakenteelliset ongelmat pahenevat. Kiina on usean vuoden ajan pyrkinyt tasapainottamaan taloutta. Investointi- ja tehdasteollisuusvetoisesta taloudesta on pyritty muuntumaan kulutuskysyntään ja palveluihin tukeutuvaan talouteen. Muutos on edennyt hitaasti ja vielä ennen kriisiä investointien osuus oli yli 40 % BKT:stä. Osuus on pysytellyt vuosikausia mihin tahansa maahan nähden poikkeuksellisen korkeana. Usein herää kysymys, ajaako investointeja niiden kannattavuus vai poliittisesti asetetut tavoitteet.

Myös vuosikaudet esillä ollut velkaongelma paisuu. Kun Kiina on pyrkinyt pitämään kansantalouden velka-asteen vakaana viime vuosina, tammi–kesäkuussa kotimaisen velan suhde bruttokansantuotteeseen kasvoi peräti 20 prosenttiyksiköllä ja oli kesäkuun lopussa noin 280 % BKT:stä. Taloushistoriassa nopea velkaantuminen on johtanut monissa maissa talouskriisiin, ja Kiinan nopeaa velkaantumista on seurattu huolestuneesti ympäri maailmaa.

Kriisin myötä velkaisella yrityssektorilla monien toimijoiden velanhoitokyky on heikentynyt. Pankkivalvoja varoittelee jo pankkien hoitamattomien saamisten lisääntymisestä. Useampia rahoitusalan toimijoita jouduttiin pelastamaan jo ennen kriisiä. Kriisin myötä etenkin pienten ja keskisuurten pankkien joukosta löytyy uusia apua tarvitsevia.

Kuten muissakin maissa myös Kiinassa julkisen sektorin vaje kasvaa selvästi tänä vuonna. Kun paikallishallintojen budjetin ulkopuoliset vastuut huomioidaan, Kiinan julkisen sektorin vaje on ollut usean vuoden ajan yli 10 prosenttia BKT:stä. Joidenkin arvioiden mukaan tänä vuonna vaje kasvaa lähemmäs 20 % BKT:stä ja julkinen velka lähestyy 100 % BKT:stä. Suuri alijäämä ja velka kaventavat julkisen sektorin liikkumatilaa. Kiinan onni on, että velka on pääosin kotimaista.

Nykyisen presidentin ajan laimea uudistusinto on jatkunut myös kriisioloissa, vaikka nyt olisi ollut

erinomainen mahdollisuus tehdä esimerkiksi kauan odotettuja parannuksia sosiaaliturvaan. Talouden pitkäaikaisten ongelmien kärjistyminen vaatisi määrätietoista uudistuspolitiikkaa. Muuten ongelmat saattavat purkautua hallitsemattomasti.

Kuvio 1.

Kiinan talous on toipunut koronaiskusta nopeasti, mutta epätasaisesti

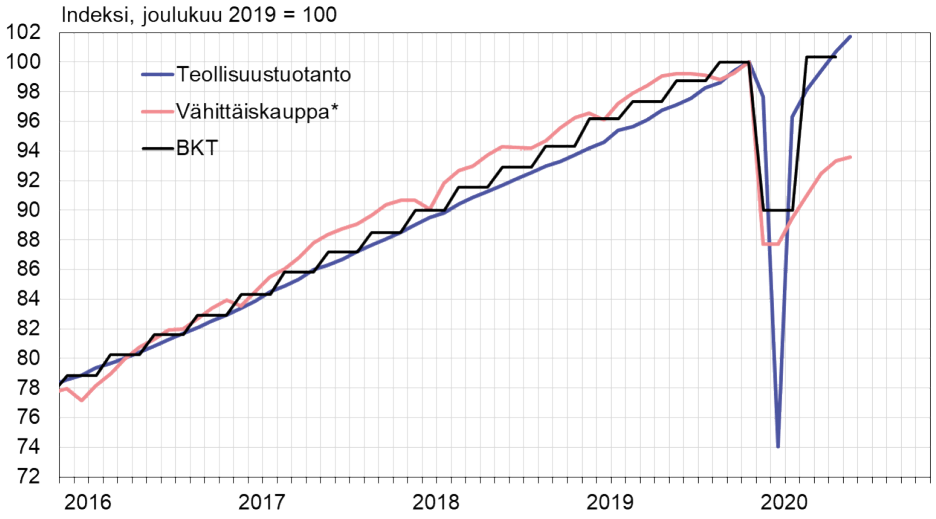

*) Vähittäiskaupan nimelliskasvu deflatoitu kuluttajahintaindeksillä.
Lähteet: Kiinan tilastovirasto, CEIC ja BOFIT.

24.8.2020
eurojatalous.fi

Seuraa BOFIT Kiina-tietoisku 2020: Kuinka talous kestää koronakriisin? -lähetystä verkossa 24.8.2020 klo 14 alkaen tai katso tallenne tilaisuuden jälkeen.

Asiasanat

BOFIT, Kiina, korona, talous